

רע"פ 4355/24 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 4355/24

לפני: כבוד השופט ח' כבוב

המבקש: פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד מיום 21.04.2024 בעפ"ג 4833-07-23 שניתן על ידי כבוד השופטים ש' בורנשטין, מ' גרינברג ו-ע' מיכלס

בשם המבקש: עו"ד ויולט פרח

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כבוד השופטים ש' בורנשטין, מ' גרינברג ו-ע' מיכלס) בעפ"ג 4833-07-23, שניתן ביום 21.04.2024, בגדרו נדחה ערעורו של המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום ברמלה (כבוד השופטת א' אורן) בת"פ 24236-02-21 מיום 21.05.2023.

הרקע לבקשה והבקשה

2. ביום 08.05.2022 הורשע המבקש, על יסוד הודאתו בכתב אישום מתוקן במסגרת הסדר טיעון 'פתוח', בעבירות של תקיפה הגורמת חבלה של ממש (בן זוג), תקיפה סתם (בן זוג), איומים, החזקת סכין וכן בשתי עבירות של חבלה במזיד לרכב.

3. בכתב האישום המתוקן בו הורשע המבקש, יוחסו לו שלושה אישומים, בגין שלושה אירועים שונים, כאשר בשניים מהם המבקש תקף המבקש את בת זוגו (להלן: המתלוננת) באלימות קשה, לרבות במכות אגרופ לפניה

וחניקתה. במסגרת האישום השני תואר כי המתלוננת הופלה אל הרצפה כתוצאה מהאלימות שהפעיל נגדה המבקש, וכי "או אז, ניגש הנאשם [המבקש - ח' כ'] אל המתלוננת, תפס בגרונה באמצעות ידיו בעוד המתלוננת בועטת ברגליה על מנת להדוף את הנאשם מעליה, תוך שהיא מתקשה להנשום". יוער, כי על פי האמור בכתב האישום המתוקן, רק הגעתה של שכנה למקום האירוע הובילה לכך שהמבקש חדל ממעשיו. בכתב האישום מוזכרות הפגיעות הקשות שהסבו מעשים אלה לגופה של המתלוננת. כן מצוין כי במסגרת שניים מהאירועים נטל המבקש סכין ודקר את גלגלי רכבה של המתלוננת. לבסוף, כתב האישום אף מתאר איומים קשים אותם הפנה המבקש אל המתלוננת, ובהם איים כי יפגע בה ובמשפחתה.

4. לאחר שהמבקש הורשע, הוגשו לעיונו של בית משפט השלום שני תסקירי שירות מבחן בעניינו. שירות המבחן עמד על עברו הפלילי המכביד של המבקש, הכולל עבירות אלימות נגד בת זוגו הקודמת, ואשר בעטיין הוטלו עליו עונשי מאסר ממושכים. כן הוזכר, כי המבקש סובל מהתמכרות לאלכוהול ולסמים. עוד העריך שירות המבחן, במסגרת התסקיר הראשון, כי קיים סיכון משמעותי להישנות עבירות אלימות מצדו של המבקש. שירות המבחן ציין, אומנם, כי המבקש החל להשתתף בהליכים לטיפול בהתמכרויותיו במסגרת היחידה לטיפול בהתמכרויות, אך כי סירב להשתתף בהליכים אינטנסיביים יותר, במסגרת "מרכז יום", כפי שהמליץ שירות המבחן.

5. בהמשך לכך, בגדרי התסקיר השני, עדכן שירות המבחן כי המבקש מתמיד בסירובו האמור, אך מוסיף להתייבץ להליכי הטיפול במסגרת היחידה לטיפול בהתמכרויות. יחד עם זאת, הודגש כי בכל הנוגע לטיפול בדפוס האלימות, "הטיפול הינו בראשיתו וכי לפניו דרך ארוכה על מנת לבסס שינוי". על אף האמור, המליץ שירות המבחן להעמיד את המבקש בצו מבחן למשך שנה וחצי וכן להטיל עליו של"צ בהיקף של 250 שעות.

6. יוער, כי במסגרת הטיעונים לעונש התברר כי המבקש עשה דין לעצמו ולא התייבץ להליכי טיפול, שאליהם הועבר עוד במסגרת הליך המעצר, ותחת זאת, בחר להשתלב בטיפול אליו הופנה על ידי שירות המבחן. לעומת זאת, בא כוחו של המבקש עמד מצדו על השיקום שמרשו עבר זה מכבר, כמו גם על הסיכוי לשקמו במבט צופה פני עתיד.

7. ביום 21.05.2023 נגזר, כאמור, דינו של המבקש. בגזר דינו, עמד בית משפט השלום על חומרת העבירות בהן הורשע המבקש, על ההסלמה שחלה בין אירוע ואירוע - ועל הצורך בהטלת ענישה מחמירה בעניינו. בראי האמור, ולאחר שסקר את מדיניות הענישה החלה בכגון דא, העמיד בית משפט השלום את מתחם הענישה ההולם בין 16 ובין 32 חודשי מאסר לריצוי בפועל.

8. בעת גזירת עונשו של המבקש בגדרי מתחם הענישה, נזקפה לזכותו הודאתו במיוחס לו; עמידתו בתשלומי מזונות למתלוננת; את היותו אדם עובד; וכן את שנמסר מהמתלוננת, לפיה היא אינה חוששת עוד מהמבקש. לעומת זאת, בית משפט השלום זקף לחובת המבקש את עברו הפלילי המכביד, שכולל כאמור הרשעות בעבירות אלימות כלפי בת זוגו הקודמת, ואת העובדה שלא היה בעונשים קודמים וחמורים שנגזרו עליו כדי להניאו מלשוב ולבצע עבירות מעין אלה.

9. אשר לסיכויי השיקום של המבקש, צוין כי, כאמור, הוא בחר לעשות דין לעצמו, כאשר לא התייבץ להליכי השיקום אליהם הועבר במסגרת הליך המעצר. עוד הוזכר כי המבקש סירב להשתלב בטיפול במסגרת "מרכז יום", כפי שהמליץ שירות המבחן, וכך למעשה, לאורך כל הדרך - "הנאשם בחר לשתף פעולה בטיפול כפי שמצא לנכון, כאילו היה "תוכנית כבקשתו". לא זו אף זו, הודגש כי הליכי השיקום בהם כן השתלב המבקש, התמקדו בהתמכרויותיו, להבדיל מתחום האלימות, הוא התחום שטעון טיפול ושיקום. לסיכום נקודה זו, ציין בית משפט השלום כי:

"משמעות הדברים היא, כי ההליך הטיפולי שעשה הנאשם בתחום הסמים, חלקי ביותר, ולא עונה על הצרכים שלו עקב דפוסי התמכרותו לצד דפוסיו העבריינים המושרשים. אך חמור מכך שבעתים - לא ניתן מענה טיפולי לסיכון מהנאשם

בתחום האלימות. בשקלול הנתונים הללו ברור כי הסיכון במצבו של הנאשם כלפי נשים בכלל, והמתלוננת בפרט - קיים גם קיים!" (ההדגשות במקור).

10. בנסיבות האמורות, נקבע כי אלמלא הטיפול החלקי שכן עבר המבקש, בתחום ההתמכרויות בלבד, היה נכון למקם את עונשו בשליש העליון של מתחם הענישה. אשר על כן, ובשים לב להליך השיקום האמור, נגזרו על המבקש 24 חודשי מאסר לריצוי בפועל, עונשי מאסר על תנאי, קנס וכן פיצוי למתלוננת.

11. המבקש ערער על חומרת עונשו וביום 21.04.2024 נדחה ערעורו. כעולה מפסק הדין, בא כוחו של המבקש טען, בין היתר, כי היה על בית משפט השלום ליתן משקל נכבד יותר להליך השיקום שעבר, אשר בעטיו, עתה הוא לחריגה ממתחם הענישה לקולא. עוד ערער הוא על מתחם הענישה שנקבע.

12. בפסק דינו, עמד בית משפט קמא על חומרת העבירות אותן ביצע המבקש. נקבע, כי אין מקום להתערב במתחם הענישה אותו קבע בית משפט השלום, שכן זה משקף נכונה את רף הענישה בעבירות אלה. כך נקבע גם לעניין מסקנתו של בית משפט השלום, לפיה יש למקם את עונשו של המבקש בחלקו האמצעי של מתחם הענישה.

13. אשר להליך השיקום שעבר המבקש, נקבע כי זה אינו מצדיק חריגה ממתחם הענישה לקולא, "בוודאי כאשר השיקום אינו מלא ואינו כולל טיפול בבעיית האלימות". בראי האמור, הודגש כי לא היה מקום לקבל את המלצת שירות המבחן בעניינו של המבקש, זאת אף בשים לב לכך שהוא לא נטל אחריות מלאה על מעשיו וסירב להשתלב ב"מרכז יום". בהתאם לכל האמור, דחה בית משפט קמא את ערעורו של המבקש על חומרת עונשו.

14. מכאן הבקשה שלפניי, שהוגשה ביום 27.05.2024. בתמצית, המבקש טען כי הבקשה מעוררת מספר שאלות עקרוניות הנוגעות לפרשנותו של סעיף 40ד(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), ובתוך כך באשר ליחס המשפטי שבין נאשם שהשתקם ובין נאשם שלגביו נקבע כי "יש סיכוי של ממש שישתקם". במסגרת זו, שב המבקש, בעיקרם של דברים, על הטענות שהעלה בהקשר זה בפני בתי המשפט קמא, בתוך כך גם על טענתו כי היה מקום לחרוג ממתחם הענישה לקולא, וזאת מטעמי שיקום.

דין והכרעה

15. כלל נקוט הוא בידנו כי רשות ערעור ב'גלגול שלישי' תינתן במקרים חריגים, שבהם הבקשה מעוררת שאלה משפטיות עקרוניות החורגת מעניינם של הצדדים, או כאשר עולה חשש מעיוות דין או אי צדק חמור שנגרם למבקש. זאת ועוד, כאשר הבקשה נסובה על חומרת עונשו של המבקש, רשות כאמור תינתן מקום בו העונש חורג באופן קיצוני ממדיניות הענישה המקובלת או הראויה (ראו, מני רבים: רע"פ 3064/24 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (15.04.2024)). לאחר שעיינתי בבקשה שלפניי על נספחיה, נחה דעתי כי היא אינה באה בקהלם של מקרים מעין אלה, אף לא בדוחק.

16. כעולה מהאמור לעיל, הבקשה נסובה, בעיקרה, על טעמי שיקום, ובפרט על הוראת סעיף 40ד(א) לחוק העונשין. דא עקא, כפי שציינתי לא אחת - המילה שיקום אינה מילת קסם, ולכן "ככלל, לא תוענק רשות ערעור ב'גלגול שלישי', רק משום שבית המשפט מצא שלא לחרוג ממתחם הענישה לקולא" (רע"פ 3406/24 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (21.04.2024)). לא זו אף זו, אין בנמצא שאלה משפטיות עקרוניות החורגת מעניינם של הצדדים, שהרי סעיף 40ד(א) לחוק העונשין נדון זה מכבר בפסיקת בית משפט זה, אף בהקשרים עליהם עמד המבקש, ועל כן אין הבקשה עומדת באמת המידה המחמירה שחלה בכגון דא (על כך ראו למשל: ע"פ 1229/19 סלומינסקי נ' מדינת ישראל (01.07.2019); ע"פ 6637/17 קרנדל נ' מדינת ישראל (18.04.2018)).

17. מכל מקום, אף לגופם של דברים, ראיתי לנכון להדגיש כי מקובלת עליי מסקנת בתי המשפט קמא, כי

ממילא, הליך השיקום החלקי שעבר המבקש - אינו נותן מענה הולם לסוג העבירות אותן ביצע המבקש, וזאת כאמור, לא בפעם בראשונה. בהקשר זה ראוי להדגיש, כי על אף המלצתו החיובית, גם שירות המבחן ציין שהמבקש "נמנע מלהתייחס לדפוסיו האלימים ולמאפייניו הפטריארכליים והתוקפניים". עוד ראוי לשוב ולהזכיר, כי המבקש שיתף פעולה עם הליכי השיקום אך ורק במתכונת הנראית לו, אף לא בהתאם להמלצת של שירות המבחן.

18. משכך, איני סבור כי עניינו של המבקש מצדיק ליתן משקל נכבד יותר לשיקולי השיקום, מעבר למשקל שכבר ניתן להם. אציין, כי לא נעלמה מעיניי המלצתו של שירות המבחן, אך כידוע, מדובר בהמלצה בלבד, זאת משום ששומה על בית המשפט לשקול שיקולים רחבים מאלה שאותם שוקל שירות המבחן (ראו למשל: רע"פ 4473/24 גגנידזה נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (30.05.2024), והאסמכתאות שם).

19. בשוליי דבריי, מצאתי להדגיש את החומרה המיוחדת שכרוכה בעבירות אלימות שמבוצעות כלפי נשים בסביבתן המוגנת ביותר, בפרט על ידי בני זוגן. חומרה זו מחייבת את בתי המשפט להשית על המבצעים עבירות מעין אלה ענישה הולמת שיש בה כדי להרתיעם וכן כדי להפגין את סלידתה של החברה מהמעשים (ראו למשל: ע"פ 4071/23 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (12.07.2023)).

20. כאמור לעיל, המבקש פעל באלימות קשה נגד המתלוננת, יותר מפעם אחת. לא זו אף זו, וכפי שציין בית משפט השלום, "באישום השני חנק הנאשם את המתלוננת עד שהתקשתה לנשום, ואלמלא התערבות השכנה, מי יישרנו מה היו עלולות להיות תוצאות מעשיו של הנאשם". על אף האמור, בית משפט השלום הלך כברת דרך לעברו של המבקש, בשים לב להליך השיקום החלקי אותו הוא עבר. אין זה מוצדק ללכת לעברו צעד נוסף, לבטח שלא בנסיבות המתוארות לעיל.

21. סוף דבר: בקשת רשות הערעור נדחית בזאת.

ניתנה היום, י"ז בסיון התשפ"ד (23.6.2024).

ש ו פ ט